

1887 Værnesmoen

Værnesmoen er et størknet hav av bølgende sand med slanke daler og rygger med høyder på 1 til 3 m. Likevel stiger terrenget litt oppover mot Værnes hovedgård. Da skogen ble hugget ned fra 1820-årene, bestod vegetasjonen for det meste av røsslyng, blokkebær og krekling. Etter at Gørrisen delte ut små jordlapper til folk, var nedre delen av Værnesmoen til tider det tetteste befolkede området i Stjørdal. Dette var folk som for det meste var husmenn. I året 1800 var det kun en selveier på Halsen. Han bodde på Minde (gård vest for biblioteket). Ved folketellingen i 1865 var det kun 6 selveiere på hele Værnes/Halsen-området. Begrepet «husmenn» har variert litt oppover århundrene. Dette med tanke på skatteplikt og arbeidsplikt. Men generelt hadde de fleste som bodde på Værnesmoen frem til Staten overtok Værnes i 1887 en arbeidsplikt, til tross for at de eide husene sine selv. Grunnen husene stod på var umatrikulert. Folket som bodde lengere nord på Halsen var vanligvis «bygselemenn». -

Antallet småbruk på Værnesmoen har variert sterkt. På det meste var det trolig mellom 100 og 150, skjønt enkelte dokumenter tilsier 74. Da Staten overtok i 1887 var det 47 i hevd.

I 1942 skrev den store dikter Johan Bojer i sin bok «Lærergutt» om sin tid på Værnesmoen, hvor han som elev ved *Trondhjemske brigades underoffiserskole* tilbragte to somrer på skoleleir/mil.øvelser.

I dag lever folket på Værnesmoen som nærmeste naboer til flyplassen, jernbanen og E6. Men da hovedveien gikk tett inntil husene bortetter Værnesmoen, var det likevel en del ”støy” også i eldre dager. Folk kom og gikk fra storbåten som gikk til Malvik og Trondheim, og det var hovedferdselsåren fremover mot Sandfærhus og ferjeleiet. Værnesmoen har ikke bare vært preget av ”reisende”, men det har også vært en ganske stor gjennomtrekk av beboere. Det henger primært sammen med de mindre plassene – nevnt innledningsvis. Men faktisk kom det flyttende nye inn – da andre måtte forlate plassene grunnet ulykker. I eldre tider var det slik at ”kjærringa” hadde ansvar for å samle ved. Det gjorde hun ofte i form av rekved etter sterk kuling og storm. Da tok hun seg over isen på Stjørdalselva og ut til Langøra hvor rekveden strandet. På veien ned til stranda var hun lett, men dessverre så meget tyngre over isen på veien hjemover igjen. Mellom Værnesmoen og Langøra var Stjørdalselva en blanding av fersk- og saltvatn, - og det måtte gå som det dessverre gikk. Altfor mange av disse ”sliterkjærringene” ble for tunge for den svake isen – og flere druknet. Flere av disse var i tillegg enker. Ungene ble satt bort – og nye beboere overtok hjemmet.